

4. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів : лист МОН від 20.06.2023 р. No 1/8820-23. URL : <https://document.vobu.ua/doc/20325> (дата звернення :08.09.2024).

5. Фасолько Т. С., Олійник Г. І., Горшкова Г. В. Створення безпечного та здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12652622>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

Дем'янюк А. В.

*Західноукраїнський національний університет
demanyuk.antonina@gmail.com*

Актуальність дослідження особливостей організації і управління в системі дошкільної освіти в сучасних умовах в Україні зумовлена реформами освітньої системи та потребою адаптації до викликів сучасності. В умовах децентралізації, змін законодавчої бази та впровадження новітніх педагогічних технологій, ефективне управління дошкільними закладами стає ключовим для забезпечення якісної освіти та виховання дітей. Також важливо враховувати соціально-економічні умови, зростаючу роль інклюзивної освіти та потребу в підвищенні професійної компетенції керівників і педагогів. Важливість забезпечення безпеки освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану набула особливого значення. Захист життя та здоров'я дітей, педагогів і персоналу є пріоритетом, що вимагає впровадження спеціальних заходів, таких як облаштування укриттів, забезпечення систем раннього оповіщення та евакуації. Крім того, необхідно адаптувати освітні програми для психологічної підтримки дітей в умовах стресу та невизначеності. Це сприяє створенню безпечного й стабільного середовища, яке дозволяє продовжувати освітній процес навіть у надзвичайних обставинах.

Метою дослідження питань організації і управління в системі дошкільної освіти в сучасних умовах в Україні є виявлення та аналіз основних аспектів і викликів управління дошкільними закладами в умовах змін та реформ, а також окреслення пріоритетних напрямів для підвищення їхньої ефективності. Дослідження спрямоване на вивчення нових підходів до організації освітнього процесу, управління персоналом та забезпечення безпечного середовища для дітей з урахуванням сучасних соціально-економічних обставин в Україні.

Сучасна дошкільна освіта ґрунтується на засадах якості, доступності та послідовності, формуючи єдину систему розвитку дітей раннього та дошкільного віку. У 2021 р. був оновлений Державний стандарт дошкільної освіти – Базовий компонент [2], де вдало інтегровані традиції української дошкільної освіти з міжнародними нормами [1, с. 102].

Доцільно відзначити, що нормативно-правове забезпечення організації і управління в системі дошкільної освіти здійснюється згідно наступних основних законодавчих документів:

– Закон України «Про освіту» [4] – є основним законодавчим актом, який регулює всю систему освіти в Україні, включаючи дошкільну освіту. Він визначає принципи, структуру, стандарти та завдання освітньої системи, а також закріплює права і обов'язки учасників освітнього процесу. Закон встановлює загальні положення щодо освітніх рівнів, забезпечення якості освіти та інклюзивної освіти.

– Закон України «Про дошкільну освіту» [3] – спеціалізований закон, який регулює питання, пов'язані безпосередньо з організацією дошкільної освіти. У новій редакції Закон ухвалений Верховною Радою України 6 червня 2024 р. і підписаний

Президентом 5 липня 2024 р. Новий нормативний документ, розроблений з урахуванням міжнародного досвіду та євроінтеграційних ініціатив, має на меті суттєво покращити умови праці педагогів у системі дошкільної освіти, розширити можливості співпраці з батьками вихованців, а також забезпечити сприятливі умови для розвитку якісної та доступної дошкільної освіти в Україні. Закон набуде чинності 7 липня 2025 року, а до цього часу діяльність закладів дошкільної освіти буде регулюватися Законом України «Про дошкільну освіту» у редакції 2001 року (№ 49, із внесеними змінами).

– Базовий компонент дошкільної освіти [2] – це документ, який встановлює вимоги до змісту дошкільної освіти, до рівня знань, умінь і навичок, яких повинні досягти діти на кінець дошкільного віку. Оновлений у 2021 році, він запроваджує компетентнісний підхід до освітнього процесу та інтегрує міжнародні стандарти з українськими освітніми традиціями. Стандарт визначає, якими мають бути освітні програми та підходи до виховання, навчання й розвитку дітей.

– Постанови Кабінету Міністрів України – ці нормативно-правові акти регулюють конкретні питання організації та функціонування системи дошкільної освіти, зокрема щодо фінансування, створення нових закладів, їхньої матеріально-технічної бази, правил безпеки тощо. Вони уточнюють деталі та надають конкретні інструкції для виконання положень законів про освіту.

– Накази Міністерства освіти і науки України – це підзаконні акти, які регулюють питання управління освітнім процесом у закладах дошкільної освіти. Вони можуть стосуватися питань впровадження нових освітніх програм, методичних рекомендацій, умов навчання та виховання, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, впровадження інклюзивної освіти та інших важливих аспектів, що стосуються діяльності дошкільних закладів.

Ці законодавчі документи створюють нормативну основу для функціонування та управління закладами дошкільної освіти, забезпечуючи розвиток дітей відповідно до сучасних вимог і стандартів.

З метою забезпечення ефективності організації і управління в системі дошкільної освіти МОН України затверджено Рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти у 2024–2025 навчальному році [5] – це документ, що надає методичні вказівки для закладів дошкільної освіти щодо організації освітнього процесу. Він містить рекомендації з впровадження освітніх програм, адаптації до сучасних викликів, включаючи безпекові заходи та інклюзивну освіту, а також приділяє увагу розвитку компетентностей у дітей. Документ охоплює питання підвищення кваліфікації педагогів, використання нових технологій та інноваційних підходів у навчанні дітей дошкільного віку.

Важливим аспектом в успішній реалізації процесу дошкільної освіти є не тільки зміст освіти, але і способи організації освітнього простору в закладах дошкільної освіти. Станом на 1 червня 2024 р. в Україні функціонувало 11918 закладів дошкільної освіти, з них: 8665 закладів за очною формою, 1933 закладів за дистанційною формою, 1320 закладів за змішаною формою, а також 6860 інклюзивних груп та 2989 спеціальних груп. 73,1% дітей дошкільного віку здобувають дошкільну освіту в закладах дошкільної освіти. Основним форматом організації роботи закладів дошкільної освіти в теперішніх умовах є очна форма, але з урахуванням безпекової ситуації в різних регіонах країни можуть ухвалювати рішення щодо впровадження дистанційного або змішаного формату навчання [5].

Отже, важливими пріоритетними напрямками організації і управління в системі дошкільної освіти є забезпечення безпеки дітей та персоналу, підтримка і адаптація дітей з родин ВПО, впровадження інноваційних методик навчання, розвиток інклюзивної освіти, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, ефективна співпраця з батьками, створення комфортних умов для всебічного розвитку дітей відповідно до сучасних освітніх стандартів. Досягнення вищезазначених напрямів

можливо за умов створення безпечного, комфортного, інклюзивного, безбар'єрного, інноваційного та дружнього освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.

Література:

1. Аніщук А. Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти: навч. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 268 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

3. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

4. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2024/2025 р. закладах дошкільної освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>

ФОРМУВАННЯ ЗАСАД СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Каньоса Н.Г.,
Яковець Б.Б.**

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
kanosa@kpnpu.edu.ua*

Освіта для сталого розвитку (ОСР) на сьогодні є пріоритетом для дошкільної освіти в усьому світі. Система освіти в рамках сталого розвитку включає три складові: екологічну, економічну та соціальну. Сталий розвиток – це безперервний процес навчання, виховання і розвитку дитини, спрямований на формування її екологічної культури, яка проявляється в емоційно-позитивному ставленні до природи, навколишнього світу, у відповідальному ставленні до свого здоров'я і стану навколишнього середовища, в дотриманні певних моральних норм, в системі ціннісних орієнтацій [3].

Метою статті є аналіз та узагальнення підходів щодо реалізації ідей сталого розвитку в ЗДО та на основі цього аналізу визначення внеску дошкільної освіти у сталий розвиток суспільства та планети.

ООН сформульовано 17 Цілей сталого розвитку, які охоплюють усі сфери нашого життя [5]. Саме ці цілі ми взяли за відправну точку для аналізу внеску ЗДО у сталий розвиток. Для кожної Цілі можна дібрати різні види діяльності ЗДО, проаналізувати їх розвивальне середовище з позицій усіх трьох складових сталого розвитку. Наприклад, Ціль 15 – збереження екосистем – закликає до підтримки біорізноманіття. ЗДО можуть підтримувати біорізноманіття на своїй території: висаджувати рослини, у тому числі для приваблення тварин, створювати клумби з рослин Червоної книги, створювати штучні середовища існування (будиночки для комах, птахів, годівниці); знайомити дітей та дорослих з необхідністю підтримки біорізноманіття, особливо в міських умовах.

Слід підкреслити, що освіта для сталого розвитку (ОСР) та екологічна освіта тісно взаємопов'язані. Однак, необхідно розуміти поняття ОСР набагато ширше, оскільки воно об'єднує освітні зусилля з проблем економічного розвитку, природного середовища та розвитку людської особистості. Безсумнівно, освіта для сталого розвитку може і повинна